

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

درسنامه : درس ششم دین و زندگی دوازدهم (سنت های خداوند در زندگی)

قانونمندی حاکم بر جهان خلقت :	۱- تجلی تقدیر الهی
	۲- زمینه ساز حرکت و پویایی انسان
	۳- به کار گیری اراده و اختیار انسان

سنت های الهی :

بر اساس **تقدیر الهی**، جهان خلقت قانونمند است.

پدیده های جهان در **دایره قوانین خاص** مسیر تکاملی خود را می پیمایند.

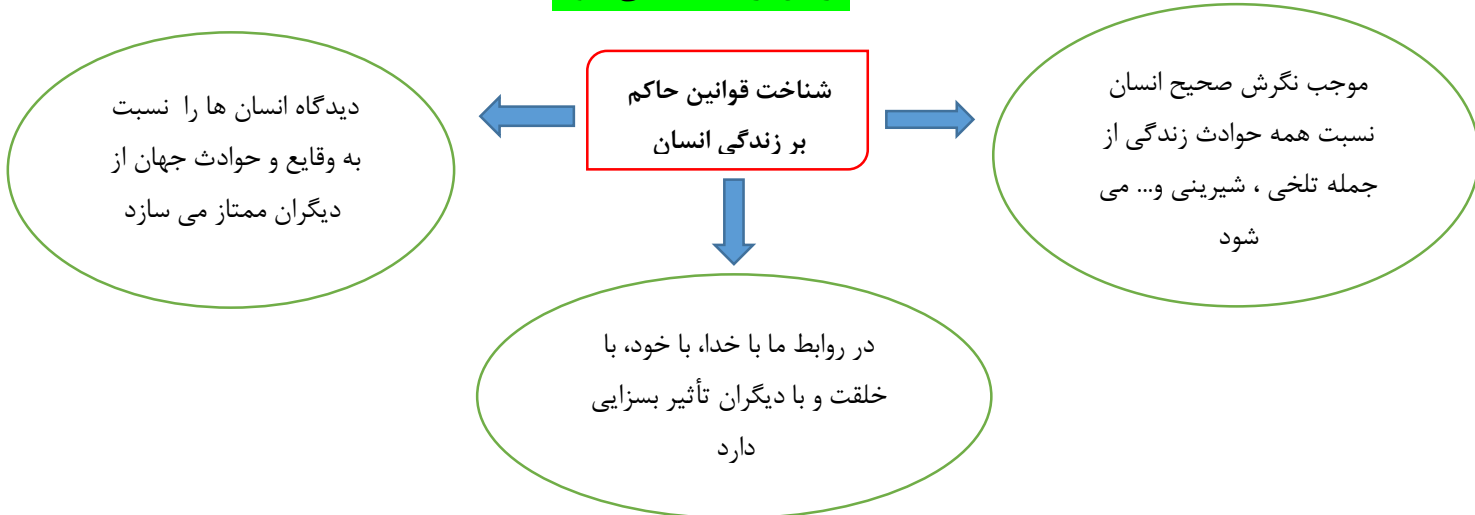
قانونمندی ← اختصاص به پدیده های طبیعی ندارد بلکه **زندگی فردی و اجتماعی** انسان را هم شامل می شود .

قوانین حاکم بر جهان هستی در قرآن کریم به عنوان «**سنت های الهی**» معرفی می شود .

قرآن کریم مردم را به شناخت این قوانین **خصوص قوانین مربوط به زندگی انسان** فرامی خواند .

شناخت قوانین جهان خلقت ← از طریق علوم سبب آشنایی ما با نشانه های الهی و نیز بهره

گرفتن از طبیعت می شود.

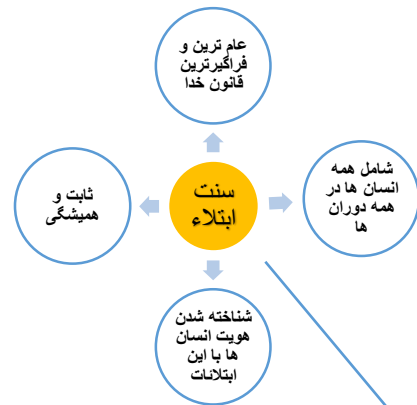

برخی از سنت های الهی :

۱- **سنت ابتلاء** : ابتلاء در لغت به معنای **امتحان** است و در اصطلاح دینی به معنای **قرار دادن فرد در**

شرایط و موقعیتی است که صفات درونی خود را بروز دهد و **درستی یا نادرستی آنچه را که ادعا کرده مشخص سازد**

تفاوت امتحان الهی با امتحان بشری	
امتحان بشری	امتحان الهی
۱- غالباً بی خبر از حقیقت درون افراد ۲- کوشش برای آگاهی از درون افراد	۱- برای آگاه شدن از درون افراد نیست ۲- رشد دادن و به ظهور رساندن استعدادها ۳- نشان دادن تمایلات درونی افراد

آیه مربوطه: **كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ**

و نَبَلُوکُمْ بِالْبَشْرِ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً

و اَلْبِنَا تُرْجَعُونَ.

موفقیت در هر مرحله ای از امتحان الهی سبب ورود فرد به مرتبه ای برتر می شود و او را با امتحان های جدیدتر روبه رو می کند.

با اعلام ایمان از طرف انسان به خداوند ← بنا به سنت ابتلاء ← وارد امتحان ها خاص می شود.
 برای کسب کمالات برتر آماده می شود

ایمان با مراتب امتحان ارتباط دارد: هرچه ایمان بیشتر شود، آزمون نیز بیشتر می شود

فرمایش امام صادق (ع): **ثَمَّ الْمُؤْمِنِ** به راستی که مؤمن

بِمَنْزِلَةِ كَفَّةِ الْمِيزَانِ به مانند کفه ترازوست

كَلَّمَا زِيدَ فِي اِيْمَانِهِ هر اندازه ایمانش افزوده شود

زِيدَ فِي بَلَائِهِ امتحانش نیز افزوده می شود.

آیه مربوطه: **اَحْسِبَ النَّاسُ اَنْ يُّتْرَكُوا اَيَّ مَرْدَمٍ گمان کردند رها می شوند**

اَنْ يَقُولُوا اٰمَنَّا همین که بگویند ایمان آوردیم؛

وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ و آزمایش نمی شوند؟

خداوند به وسیله هر خیر و شر ما را می آزمايد .

کوچک ترین حادثه ، امتحانی است برای انسان ← تا روشن شود که ما نسبت به آن چه تصمیمی گرفته و عمل می کنیم .

عمل درست ، رشد و کمال و عمل غلط ، خسران و عقب ماندگی را در پی دارد .

تفکر درمتن : تفاوت کسی که مصیبت و گرفتاری را امتحان الهی می داند (الف) با کسی که آن را پیشامد طبیعی می داند (ب)

ب	الف
<p>۱- بی تابی می کند و تحمل مواجه شدن با مصیبت را ندارد.</p> <p>۲- سریع دچار بحران های روحی، یأس و افسردگی می شود</p> <p>۳- با هر مصیبتی به خداوند گمان بد می برد و از خدا دورتر می شود.</p>	<p>۱- در برابر مصیبت صبر و شکیبایی می ورزد</p> <p>۲- گرفتار یأس و ناامیدی نمی شود زیرا می داند خداوند همه این سختی ها و مشقات را به بهترین شکل جبران می کند</p> <p>۳- پله ای برای رشد معنوی خود می داند پس با مواجهه صحیح با این مصیبت بر ایمان خود می افزاید.</p>

۲- امداد عام الهی :

در مقابل دعوت انبیای الهی

مردم به دو دسته تقسیم می شوند

۱- دسته ای به ندای حقیقت پاسخ مثبت می دهند و هدایت الهی

را می پذیرند.

۲- دسته ای دیگر لجاجت ورزیده و در مقابل حق می ایستند .

براساس سنت امداد عام الهی ، خداوند امکانات و لوازم رسیدن به خواسته ها و هدف های هر دو گروه را فراهم می کند. کسی که راه حق را برمی گزیند لوازم و امکانات رسیدن به حق را می یابد و مراتب کمال را می پیماید و کسی که فقط دنیا را انتخاب کرده و برای آن تلاش می کند همان را به دست می آورد

اینان عواقب زیان بار تصمیم غلط خود را در آخرت خواهند دید

کسانی که زندگی دنیا و تجملات آن را بخواهند، حاصل کارهایشان را در همین دنیا به آنان می دهیم و کم و کاستی نخواهند دید؛ اما اینان در آخرت جز آتش دوزخ ندارند و هر چه در دنیا کرده اند بر باد رفته و آنچه را که انجام می دهند، باطل است . (آیات ۱۵ و ۱۶ هود)

آیه مربوطه : **كُلُّ نَفْسٍ هٰؤُلَاءِ وَ هٰؤُلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَ مَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا : هر یک از اینان و آنان [دنیاطلبان و آخرت طلبان] را مدد می رسانیم از عطای پروردگارت و عطای پروردگارت [از کسی] منع نشده است**

۳- امداد خاص الهی (توفیق الهی) : توفیق در اصطلاح دینی به معنای آسان نمودن

خداوند شرایط و اسباب را برای کسی که با نیت پاک، قدم در راه حق می گذارد و در این راه سعی و

تلاش می کند چنان فراهم می سازد که وی بتواند آسان تر به مقصد برسد

۱- نصرت و هدایت الهی به دنبال تلاش و مجاهدت. خداوند انسان مجاهدگر را

جلوه های توفیق الهی : دوست دارد ، دست او را می گیرد ، پشتیبان اوست .

۲- ایجاد زمینه مناسب برای رشد و تعالی شخص مؤمن مانند یافتن دوست خوب

در کسب توفیق الهی، عوامل درونی مانند داشتن روحیه حق پذیری،

هم نقشی تعیین کننده دارد.

برای مثال، دو نفر با هم آیاتی از قرآن را از رسول اکرم می شنیدند، اما این آیات
ایمان یکی را تقویت می کرد ولی بر لجابت و کفر دیگری می افزود؛ و مثال
دیگر: دو نفر با هم از کنار مسجدی گذرند و صدای اذان را می شنوند، یکی به
مسجد می رود تا نماز اول وقت خود را بخواند و دیگری بدون توجه از کنار مسجد
می گذرد.

بیه مربوطه : و الذین جاهدوا فینا لنهیدنهم
سنبلنا و ان الله لمع المحسنین
و کسانی که در راه ما جهاد [تلاش] کنند
حتماً آنان را به راه های خود هدایت می کنیم.
و در حقیقت خداوند با نیکوکاران است.

۴- سنت سبقت رحمت بر غضب : محبت خداوند به بندگان سبب می شود با همه افراد (گناهکار ، نیکوکار) با

مهربانی و رحمت رفتار کند .

پروردگار شما، رحمت را بر
خود واجب کرده است

سخت گیری خداوند باز هم از دریچه لطف و رحمت است . ← بخاطر همین راه بازگشت گناهکار به

سوی خدا باز است

۱- آمرزش گناهان با توبه

۲- آمرزش برخی گناهان با انجام کار نیک

۳- حفظ آبروی بندگان گناهکار

۴- پذیرش عبادت اندک

۵- رضایت سریع از کسی که طلب آمرزش کرده

۶- خداوند عمل نیک را چند برابر پاداش و کار بد را فقط به اندازه خودش جزا

می دهد

یکی از موارد سبقت رحمت بر غضب خدا آن
است که وقتی انسان کار نیک انجام می دهد،
خداوند به فرشته اش فرمان می دهد که فوراً آن
را ثبت نماید، اما وقتی گناهی مرتکب می شود
به فرشته خود دستور می دهد که صبر کند تا بنده
اش توبه کند و جبران نماید؛ و در صورتی که
بنده توبه نکرد آن گناه را ثبت نماید

نمونه های از سبقت رحمت

بر غضب خداوند

یا من سبقت رحمته غضبه ای
خدایی که رحمتش بر غضبش
سبقت گرفته است.

آیه مربوطه: مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ وَ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَ مَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلُهَا وَ هُمْ لَا يَظْلَمُونَ کسی که کار نیکی بیاوردده برابر آن [پاداش] می گیرد و کسی که کار بدی بیاورد جز به اندازه آن کیفر نمی شود و بر آنان ستم نمی شود.

۵- سنت املاء و استدراج: املاء به معنای مهلت دادن است و استدراج به معنای حرکت تدریجی به سمت عذاب الهی

است. خداوند برای انسانی که به دام گناه می افتد، شرایطی را فراهم می کند که بتواند توبه کند و از گناه دوری نماید؛ حتی اگر بارها گناه کرد و توبه نمود، باز هم خداوند از گناه اومی گذرد

اگر کسانی چنان در گناه و باط پیش روند که از کار خود خرسند :
 ۱- خداوند به آنها فرصت می دهد آنها نیز از این فرصتها وامکانات در جهت غوطه ور شدن باشند و با حق دشمنی و لجابت ورزند
 ۲- برامکانات و نعمت های آنها می فزاید در گناهان قرار می دهند

در حقیقت، مهلت ها و نعمت ها با اختیار و اراده خودشان به صورت بلای الهی جلوه گر شده

از جمله سنت های حاکم بر زندگی

معاندان و غرق شدگان در گناه

باعث می شود که بار گناهان آنان هر روز سنگین و سنگین تر شود و به تدریج به سوی هلاکت ابدی نزدیک تر شوند.

قرار گرفتن در دایره سنت املاء و استدراج نتیجه عمل خود انسان هاست.

امیر مومنان امام علی (ع) در این باره می فرماید :
 چه بسا احسان پیاپی خدا، کسی را گرفتار کند و پرده پوشی خدا او را مغرور سازد و با ستایش «مردم فریفته و شیفته خود گردد و خدا هیچ کس را همانند کسی که به او مهلت داده، امتحان و آزمایش نکرده است».

آیه مربوطه :

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ وَ أَمْلَى لَهُمْ أَنْ كِيدِي مَتِينٌ وَ

کسانی که آیات ما را تکذیب کردند به تدریج

گرفتار عذابشان خواهیم کرد، از آن راه که

نمی دانند، و به آنها مهلت می دهیم همانا تدبیر

ما آست. آ است.

۶- تاثیر اعمال انسان در زندگی او: رهنمودهای قرآن کریم و پیشوایان دین بیانگر آن است که

آینده زندگی هر فرد و اتفاقاتی که برای او رخ می دهد، در موارد بسیاری تحت تاثیر رفتارهای

گذشته او، اعم از رفتارهای خوب و بد است.

امام صادق (ع) در این باره می فرماید :

مَنْ يَمُوتُ بِالذُّنُوبِ كَسَانِي كِه بَه وَاسِطَةُ كِنَاهِ مِي مِيرِنْد
أَكْثَرُ مَمَّنْ يَمُوتُ بِالْأَجَالِ از كَسَانِي كِه بَه وَاسِطَةُ سِرَامِدِ عَمْرِشَانِ مِي مِيرِنْد، بِيَشْتَرِنْد.
وَ مَنْ يَعْيشُ بِالْإِحْسَانِ وَ كَسَانِي كِه بَه سَبَبِ نِيكوكَارِي زَنْدِگِي دِرَاز دَارِنْد،
أَكْثَرُ مَمَّنْ يَعْيشُ بِالْأَعْمَارِ از كَسَانِي كِه بَه عَمْرِ اصْلِي زَنْدِگِي مِي كِنِنْد، بِيَشْتَرِنْد.

نمونه هایی از

تاثیر اعمال :

انسان در زندگی

- ۱- صلہ رحم و محبت به خویشان و دادن صدقه ← عمر را افزایش می دهد
- ۲- قطع رحم و بی محبتی به خویشان ← عمر را کاهش می دهد
- ۳- احسان به والدین، امانت داری، لقمه حلال، آب دادن به درخت تشنه یا سیراب کردن حیوانات و نیز برطرف کردن اندوه و غصه دیگران و نیز برطرف کردن اندوه و غصه دیگران ← زندگی را بهبود میبخشد
- ۴- ظلم به دیگران و افزایش گناه، اعم از فردی و اجتماعی ← نزول بلا و عدم استجابیت دعا را در پی دارد
- ۵- تقوا و ایمان واقعی به خداوند ← سبب نزول برکات الهی می گردد

ایه مربوطه : وَ لَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَ اتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ
وَ لَكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

اگر مردم شهرها ایمان آورده و تقوا پیشه می کردند، قطعاً برایشان می گشودیم و برکاتی از آسمان و زمین ولی تکذیب کردند، پس آنان را گرفتار ساختیم [کیفر آنچه مرتکب می شدند]

«اللهم عجل لوليک الفرج»

صادقی